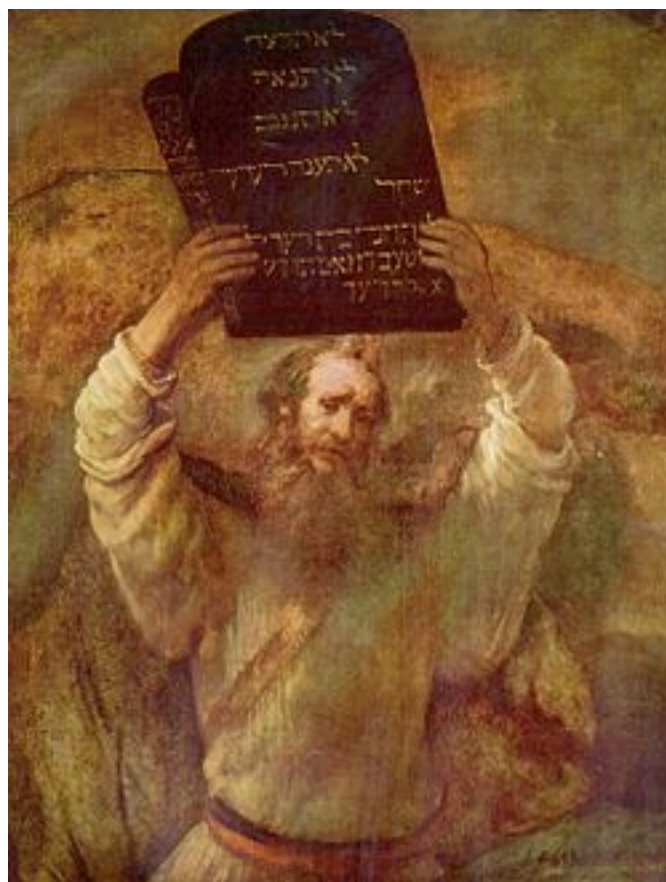

Profet

Profet (*grekiska* *profetes*, talare, förkunnare) är en person som förutsäger eller förutspår kommande ting eller framträder som religiös förkunnare. En *profetia* är i regel en gudomlig uppenbarelse eller förutsägelse vad som skall ske.

Profeter är kända från *judendom*, *kristendom*, *zoroastrism* och *islam*, men även från andra främreasiatiska religioner.

Exempel på personer som kallats profeter är *Krishna*^[*källa behövs*], *Moses*, *Zarathustra*, *Jesus* (inom islam), *Muhammed*, och *Buddha*.

Mose.

Innehåll

Profeter i Gamla testamentet

I judendomens heliga skrift – *Tanach*, som av de *kristna* kallas *Gamla testamentet* och som är första delen i kristendomens heliga skrift, förekommer många profeter. Man kan om man vill dela in profetismen i *Israel* i fyra historiska epoker.

Före 1800 f.Kr. – Personliga tilltal

Under den tidigaste tiden beskrivs hur människor mottog budskap från Gud. De för dem dock sällan vidare offentligt, utan det handlar oftast om vad de skall göra själva. Till denna

kategori hör [Noa](#), som får i uppdrag att bygga en stor båt – [Arken](#) – för att rädda allt levande från en stor översvämning ([Första Mosebok 6–9](#)); och [Abraham \(patriark\)](#), som får kallelsen att flytta från staden Ur i nuvarande [Irak](#) till [Israels](#) land, för att där bli stamfar åt Israels folk ([Första Mosebok 12–25:11](#)).

1500-1400-tal f.Kr. – Mose

Som den allra störste räknas [Mose](#), som är så stor, att han sällan omtalas som en profet. Det står att Gud talade med honom "ansikte mot ansikte" ([Andra Mosebok Mos 33:11](#)). Likafullt är han en profet. Han säger att det efter honom skall komma en profet, som är honom lik ([Femte Mosebok 18:15](#)). Han gav Israels folk *undervisning* ([Torah](#)) om Gud och om hur Gud ville att de skulle leva. Det beskrivs också hur mäktiga under skedde under hans verksamhet och hur [Israels folk befriades ur Egypten](#). Även Moses syster [Mirjam](#) beskrivs som profet ([Andra Mosebok 15:20](#)). Mose undervisning och verksamhet beskrivs i [Andra Mosebok – Femte Mosebok](#). Mose levde sannolikt på 1500-1400-talet före Kristus.

1100-800-tal f.Kr. – Delvis extatisk profetism

Under den kommande perioden uppträdde profeter vars budskap ofta är mer kortfattade. Det handlar ofta om att de griper in i särskilda situationer. Många profeter profeterade under extas och särskilda profetskolor med profetlärjungar förekom. [Elia](#) och [Elisha](#) gjorde även under.

Mot slutet av 1100-talet f.Kr. uppträdde [Samuel](#). Han inrättade kungaämbetet i Israel och tillsatte först [Saul](#) och sedan [David](#) som kungar. Hans verksamhet beskrivs i [Första Samuelsboken](#). Under kung Davids tid verkade även profeten [Natan](#), som förde allvarsamma samtal med kungen ([Andra Samuelsboken 7:1–16; 12:1–14](#)).

Näst efter Mose räknar judendomen [Elia](#) som den störste profeten. Hans verksamhet omtalas i [Första Kungaboken 17 – Andra Kungaboken 218](#). Elias stora uppgift var att föra folket tillbaka till tron på den ende Guden – [Herren](#), sedan de även börjat tillbe [Baal](#), en kanaaneisk fruktbarhetsgud. En av Elias [lärjungar](#) – [Elisha](#) eller [Elisa](#) – tog upp hans fallna

Profeten [Elia](#) får mat av korparna vid bäcken Kerit.

mantel (därav detta uttryck) och verkade i hans anda ([Första Kungaboken](#) 19:19 – [Andra Kungaboken](#) 13:21). Elia och Elisha levde på 800-talet f.Kr. Enligt profeten [Malaki](#) (4:5) skall Elia i ändens tid komma tillbaka.

700-400-tal f.Kr. – Skriftprofeter

Från 700-talet f.Kr. uppträdde återigen profeter med mer utförliga budskap och de extatiska dragen klingade bort. Budskapet var även nu att man måste överge alla andra gudar, för att enbart tillbe [Herren](#). Även det sociala inslaget i förkunnelsen blev viktigt. Om folket inte bättrade sig, skulle nationen gå under. Så skedde också i och med den [Babyloniska fångenskapen](#).

De tre största skriftprofeterna är [Jesaja](#) (700-talet f.Kr.), [Jeremia](#) och [Hesekiel](#) (båda 500-talet f.Kr.). Välkända är också [Daniel](#), som fick tillbringa en natt i lejongropen (500-talet f.Kr.); och [Jona](#) som fick tillbringa tre dygn i en stor fisk.

Även kvinnliga profeter förekom, till exempel [Debora](#) ([Domarboken](#) 4–5) och [Hulda](#) ([Andra Kungaboken](#) 22:14).

Sedan 400-talet f.Kr. har profetism varit sällsynt inom judendomen.

Skriftprofeterna i Gamla testamentet (Tanach har en delvis annan indelning.)			
Jesaja	Jeremia med Klagovisorna	Hesekiel	Daniel
Tolvprofetboken:			
Hosea	Joel	Amos	Obadja med Obadjas bok
Jona	Mika	Nahum	Habackuk
Sefanja	Haggai	Sakarja	Malaki

Profeter i kristendomen

Gamla testamentets profeter i kristen tro

Huvudartikel: [Messiasprofetior och Jesus](#)

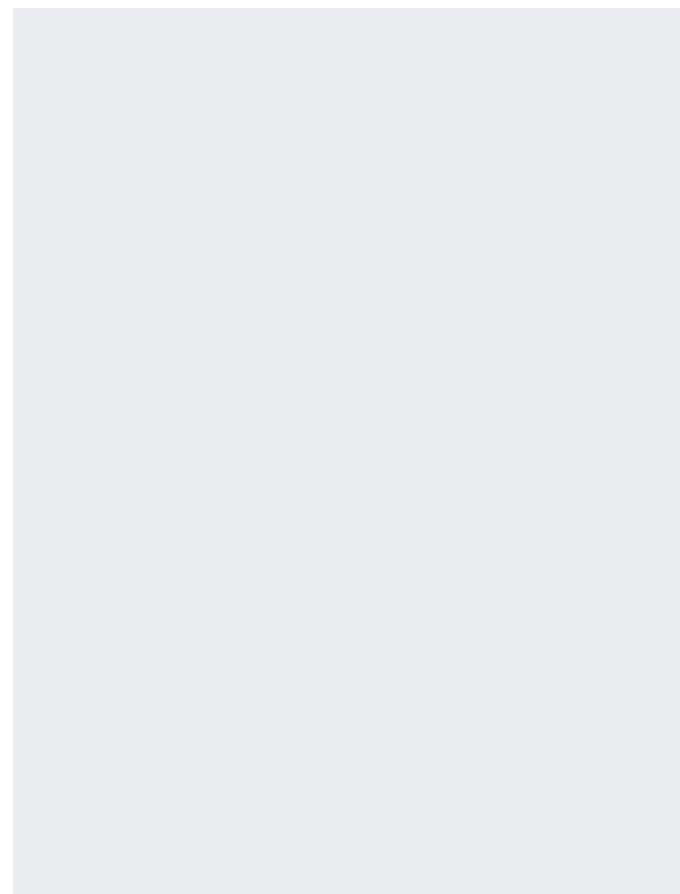
Jesus ansåg sig vara uppfyllelsen av Gamla testamentets profetior ([Lukasevangeliet](#) 24:27). Denna uppfattning tog [apostlarna](#) till sig och den spelade en stor roll för förståelsen av vem Jesus är och vad han gjort.

30–33 e.Kr. – Evangelierna

Jesus är den i särklass störste profeten i kristen tro. Han är inte bara en profet, han är **Guds son**, den andra personen i **Treenigheten**, som blivit människa. Jesus har enligt kristen tro alla de tre gammaltestamentliga ämbetena – **konung**, **präst** och profet. Som profet förkunnade han ord från Gud och gjorde under. Som präst offrade han sig själv på korset. Som kung skall han komma åter och regera i evighet.

Före Jesus gick **Johannes döparen**. Han förkunnade omvändelse och döpte dem som ville börja ett nytt liv. Han pekade på

Jesus och sade att han är Guds lamm, som tar bort världens synder (**Johannesevangeliet** 1:29). Jesus säger om Johannes, att han var Elia som skulle komma (**Markus evangelium** 9:13). Johannes döparen skulle gå före Jesus med "Elias ande och kraft" (**Lukasevangeliet** 1:17), precis som Elisha.

Johannes Döparen.

33–90 e.Kr. – Apostolisk tid

Under tiden efter **Jesu himmelfärd** var det framför allt **apostlarna** som mottog och förmedlade budskap från Gud genom **den Helige Ande**. Inte heller apostlarna brukar dock omtalas som profeter. De är mer än profeter – apostlar. Jesus hade sagt, att den Helige Ande skulle leda apostlarna fram till hela sanningen (**Johannesevangeliet** 16:12–13). Deras undervisning har vi i **Nya testamentet**. Det är apostlar som skrivit breven i Nya testamentet, och Evangelierna och **Apostlagärningarna** innehåller deras hågkomster. De viktigaste apostlarna är **Petrus**, **Jakob**, **Johannes** och **Paulus**.

Nya Testamentet omtalar dock även andra profeter. En Agabos förutsade en hungersnöd som också kom (**Apostlagärningarna** 11:28; 21:10–11). Det fanns också en **evangelist** som hette **Filippos**, som hade fyra döttrar med profetisk gåva (**Apostlagärningarna** 21:8–9).

Vid den Helige Andes utgjutande på den första **Pingstdagen**, kom den Helige Ande nära alla de troende. Aposteln Paulus beskriver hur profetians gåva är något som vilken kristen som helst kan få. Det är till och med något han uppmuntrar oss att söka. Han räknar upp flera naturliga och övernaturliga förmågor som den Helige Ande kan ge, vilka han kallar

nådegåvor eller [karismatiska gåvor](#). Profetians gåva är en av dem ([Första Korinthierbrevet 12–14](#)).

Efterapostolisk tid

Under efterapostolisk tid avtog sakta de karismatiska gåvorna, utan att dock helt upphöra. Under 100-talet uppstod en rörelse som kallas [Montanismen](#) efter dess ledare Montanus. Ledande ställning hade två kvinnliga profeter vid namn Prisca och Maximilla. Denna rörelse fördömdes dock så småningom av kyrkan, varvid också de karismatiska gåvorna blev mer ifrågasatta.

Olika personer har dock i kyrkans historia tillerkänts profetisk inspiration. En av dem är den [heliga Birgitta](#) (Sverige, 1300-tal).

I [protestantisk](#) kristendom har det förekommit tänkare som förnekat att Andens gåvor skulle kunna ges i efterapostolisk tid. Denna uppfattning kallas [dispensationalism](#).

I 1900-talets början startade [Pingstväckelsen](#) genom en förnyad utgjutelse av den Helige Ande och en nyupptäckt av Andens gåvor. Pingstväckelsen är församlingsgrundande och avskildes från andra samfund. Den från 1970-talet framväxande [karismatiska väckelsen](#) är däremot samfundsövergripande och finns idag i många kyrkor. Dessa två rörelser är idag två mycket starkt växande rörelser internationellt.

Exempel på en person som idag säger sig få profetiska budskap, som liknar den heliga Birgittas, är [Vassula Rydén](#).

■ Profeter i Zoroastrism

Zoroastrismen är grundad av profeten [Zarathustra](#) i nuvarande [Iran](#). Han reformerade den tidigare religionen.

■ Profeter i islam

Inom islam är [Muhammed](#) den siste profeten och när man talar om *profeten* är det honom man syftar på. Han levde på 600-talet på den [Arabiska halvön](#). Genom uppenbarelser för Muhammed från Gud kunde [Koranen](#) skrivas ner.

Islam räknar med ett stort antal profeter som är gemensamma med judendom och/eller kristendom. Eftersom Koranen har egna versioner av berättelserna om dem, kan den muslimska uppfattningen om dessa profeter på vissa punkter skilja sig från den judiska och kristna.

■ Profeter i andra religioner

- [Mani \(manikeism\)](#)
- [Marcus Garvey \(rastafari\)](#)

■ Se även

- [Falsk profet](#)
- [Sibylla \(profet\)](#)

■ Senast redigerad för 23 dagar sedan av Skivsamlare

WIKIPEDIA

Innehållet är tillgängligt under [CC BY-SA 3.0](#) om ingenting annat anges.

[Integritet](#) • [Stationär dator](#)